

50. Ôsmy deň stvorenia

written by doc. Štefan Paločko | 18. januára 2023

Štefan Paločko

Abstrakt: Hneď v úvode Svätého písma sa stretávame s opisom stvorenia sveta za šesť dní, pričom siedmy deň Boh požehnal a stal sa sviatočným dňom odpočinku. Ešte stále v úvode svätého písma sa však stretávame s tým, ako človek pokazil hriechom toto Božie stvorenie. Kresťanstvo prináša do tejto stvoriteľskej symboliky týždňa Nový prvok. Ide o Kristovo dielo, ktorým Boh pokračoval vo formovaní sveta aj po dni svojho odpočinku, aby svoje stvorenie zachránil.

Kľúčové slová: Nedeľa. Stvorenie. Spása. Vzkriesenie. Krst. Eucharistia.

Hneď na počiatku Svätého písma v knihe Genezis sa nachádza popis stvorenia sveta. Ide o text z redakcie Kňazského kódexu, podľa ktorého je stvorenie sveta Bohom sformulované do siedmich dní jedného týždňa. Stvoreniu človeka patrí šiesty deň. Napokon Písmo uzatvára, že v siedmy deň Boh skončil svoje diela tento deň zasvätil, lebo v ňom odpočíval od všetkých svojich diel, ktoré boli dobré. (porov. Gn 1,1-2,4).

Je to ešte stále úvod biblickej správy, kde sa uvádza, že človek toto Božie dielo pokazil svojim hriechom. Človek bol pôvodne stvorený ako dobrý. Nič mu nechýbalo, pretože žil v absolútnej zhode s Bohom, ktorý je zdrojom všetkého šťastia. Človek sa však stal zlým po historicky prvom hriechu (porov. Gn 3, DS 1511). Boh musel prvým ľuďom dať nejaký príkaz, ktorý by im dával možnosť slobodne sa rozhodnúť pre poslušnosť Bohu, alebo proti nemu. Bez takéhoto príkazu by nebolo možné zhrešiť, ale ani slobodne sa pre Boha rozhodnúť. Človek by bol „naprogramovaná“ bytosťou, ktorá by nebola schopná lásky, pretože láska je slobodné rozhodnutie sa pre druhého. Človek dostal teda možnosť milovať Boha, v čom spočíva celé jeho

šťastie.

Z biblickej správy nemožno doslovne odvádzať, že sa jednalo o zákaz jesť z nejakého stromu. Strom dobra a zla je metaforou hriechu a zla. Nemôžeme presne vedieť, o aký príkaz sa jednalo, v každom prípade to však bol príkaz veľmi vážny, lebo jeho porušenie znamenalo obrovskú katastrofu.

Boh tento stav označil ako smrť: „*Pán, Boh, prikázal človekovi: „Zo všetkých stromov raja môžeš jesť. Zo stromu poznania dobra a zla však nejedz! Lebo v deň, keď by si z neho jedol, istotne zomrieš“*“ (Gn 2,16-17). Podobne pripomína aj apoštol Pavol, že „*mzdou hriechu je smrť*“ (Rim 6,23). Smrť sa stala trestom za hriech na základe faktu, že Boh je zdrojom života. Všetko, čo žije, čerpá túto moc od neho. Ak sa však človek od Boha hriechom odvrátil, odmietol jeho moc a zostal odkázaný na svoje vlastné sily. No nie je v ľudských silách udržať si život. Preto človek starne a zomiera.

Biblia však zjavne nemá na mysli výlučne telesnú smrť. Dokonca Božie vyjadrenie, že Adam zomrie „v deň, keď by z neho (zo stromu poznania dobra a zla) jedol“ (Gn 2,17), naznačuje, že sa jedná aj o smrť v nejakom inom zmysle ako telesnom. Adam totiž žil po hriechu v telesnom zmysle ešte mnoho rokov (porov. Gn 5,3-5). Zo samotnej podstaty hriechu však vyplýva smrť v duchovnom zmysle. Boh je totiž tiež zdrojom všetkého šťastia a blaženosti. Ak sa však človek hriechom vzdal Boha, vzdal sa aj tohto zdroja svojho šťastia. Tým nevyhnutne stratil dar, ktorý nazývame rajskou blaženosťou.

K charakteristikám duchovnej smrti však nepatrí len strata blaženosti, ale aj upadnutie do otroctva hriechu. Človek sa rozhodol odvrátiť sa od Boha, postaviť sa na jeho miesto a sám si určovať životné pravidlá. V tú chvíľu však zostal odkázaný na svoje vlastné sily, bez Božej moci, ktorú odmietol. Pred tým bol svätý a spravodlivý. No v skutočnosti svätosť a spravodlivosť sú Božie vlastnosti. „*Nik nie je dobrý jedine Boh*“ (Mk 10,18), hovorí Ježiš Kristus. Ak bol človek svätý a

spravodlivý, bol taký len preto, že sám Boh v ňom prebýval a naplňal ho mocou, aby takým mohol byť. Vo chvíli, kedy sa človek Boha vzdal a chcel byť sám sebe Bohom, musel sa snažiť udržať svätosť a spravodlivosť už len vlastnými silami a to bol vopred prehratý boj. V tú chvíľu prestal byť schopným žiť pod Božou vládou a začal sa dopúšťať ďalších a ďalších hriechov. Tým, že prestal byť schopný, žiť sväto a spravodlivo, nevedel sa už vrátiť naspäť k Bohu, a teda nevedel naspäť nadobudnúť stratený raj. Biblia na tento stav používa obraz, v ktorom dvaja cherubíni strážia vchod do raja, takže je človeku nemožné vrátiť sa tam (porov. Gn 3,24). Znamená to, že Adam odkázaný len na vlastné sily už nedokázal dokonale poslúchať Boha a stal sa otrokom hriešnosti.

Biblia medzi tresty za hriech radí aj prekliatie zeme (*„nech je prekliata zem pre teba; s námahou sa z nej budeš živiť“* – Gn 3,17) a telesnú bolesť (*„Veľmi rozmnožím tvoje trápenia a ťarchavosť; v bolesti budeš rodiť deti“* – Gn 3,16). Z toho možno usúdiť, že Adam mal pôvodne určitú vládu nad prírodou. To, že človek ovládal prírodu, neznamenal nič iné, ako fakt, že Boh vládol nad prírodou prostredníctvom človeka. Bola to Božia moc, ktorou človek disponoval, aby sa mu príroda podriaďovala. Keď však človek Boha hriechom odmietol, a chcel si život riadiť sám a nezávisle na Bohu, prírodu zrazu ovládať nemohol. Zdroj moci, ktorou prírode vládol, totiž opustil. Odkázaný na svoju vlastnú moc už nedokázal prírodu riadiť, ale naopak, príroda začala vládnuť nad ním.^[1] V Biblii je tento dôsledok vyjadrený prekliatím zeme (porov. Gn 3,17-18). Boh však nepreklína priamo zem. Len konštatuje, že spôsob, ktorým človek k prírode bude po hriechu pristupovať, bude sa líšiť od spôsobu predošlého. Predtým zem rodila podľa potreby človeka. Bola rajom. Po hriechu bude príroda ovplyvňovaná už len prírodnými zákonmi a človeku odkázanému len na ľudské sily to bude spôsobovať veľa utrpenia.

Z takéhoto pohľadu na tresty za hriech môžeme jasne postrehnúť, že nie Boh je príčinou trestov, ale príčinou je

skôr „nedostatok Boha“, jeho odmietnutie človekom. Je pravda, že tak v Biblii, ako aj v dogmatických vyjadreniach Cirkvi sa stretávame s termínom Boží hnev (porov. napr. DS 1511). Tento termín však nemôže označovať akýsi násilný cit. Ba dokonca nemožno to vnímať ani ako Boží stav, ktorý dnes existuje, a zajtra sa upokojí. V Bohu totiž neexistuje žiadna zmena. Božím hnevom môžeme rozumieť jeho nutný postoj odmietania zla a hriechu. Boh je totiž svojou podstatou opakom všetkého zla. Preto voči zlu nevyhnutne musí mať odmietavý postoj. Zároveň jeho hnev môžeme vnímať ako „nedostatok Boha“, teda stav, v ktorom je človek od Boha odvrátený a nemôže požívať spoločenstvo s ním. Také niečo je tá najväčšia katastrofa pre človeka, pretože Boh je zdrojom všetkého, čo človek k šťastnému životu potrebuje. Ak človek v takomto stave „Božieho hnevu“ zotrvá až do smrti, zostane v ňom navždy. A tento stav nedostatku všetkého, čo treba k šťastiu, je pre človeka tou najväčšou hrôzou, ktorú nazývame peklom. Toto je konečný a večný dôsledok, ktorý so sebou hriech prináša. Je to smrť v tom pravom slova zmysle.

Už v Starom zákone sa objavujú náznaky, že hriech Adama a Evy mal nejaký vplyv aj na ich potomkov. V knihe Exodus sa zdôrazňuje, že hriech rodičov je nejakým spôsobom zviazaný aj s potomkami, nie je to súkromný čin osoby, ktorý sa vo svojich následkoch dotýka len jej. Boh hovorí: *„Nebudeš sa im (cudzím bohom) klaňať, ani ich uctievať, lebo ja, Pán, tvoj Boh, som žiarlivý Boh, ktorý tresce neprávosti otcov na deťoch do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, čo ma nenávidia“* (Ex 50,5). Taktiež náznak dedičného vplyvu hriechu možno vybadať aj v 51. žalme: *„Naozaj som sa v neprávosti narodil a hriešneho ma počala moja mať“* (Ž 51,7). V prípade, že sa niekto narodí v hriechu, znamená to, že je hriešnikom skôr, ako by mohol čokoľvek dobré, alebo zlé vykonať, a to naznačuje, že hriech získal dedičstvom po rodičoch.

Farizeji učili, že Adamov hriech, ak aj mal nejaký vplyv na potomkov, nezahrnul do svojich dôsledkov všetkých ľudí, a z

moci hriechu sa človek môže vyslobodiť prostredníctvom Tóry. Zákon je podľa nich to, čo človeka oslobodzuje z hriechu.^[2] Celý Zákon bol totiž postavený na zmluve medzi Izraelom a Bohom, podľa ktorej ak Izraeliti vyplnia všetky Božie príkazy, dosiahnu Božie požehnanie, ale ak ich nevyplnia, budú prekliati (porov. Dt 26,16-19; 28,1nn; 28,15-68). Farizeji boli presvedčení, že táto zmluva sa pomocou vlastného úsilia vyplniť dá.

Naproti tomu sa postavilo novozákonné učenie apoštola Pavla, že všetci ľudia sú pod vládou hriechu (*„Všetci sú pod hriechom, ako je napísané: „Nik nie je spravodlivý,““* —Rim 3,9-10) a Zákon je úplne bezmocný v probléme vyslobodenia človeka z hriechu: *„Lebo zo skutkov podľa zákona nebude pred nim ospravedlnený nijaký človek“* (Rim 3,20). Pavol učí, že Adamov hriech je z nejakého dôvodu príčinou hriešnosti a utrpenia aj ostatných ľudí. Kľúčovými textami sú:

„Ako skrze jedného človeka vstúpil do tohto sveta hriech a skrze hriech smrť, tak aj smrť prešla na všetkých ľudí, lebo všetci zhrešili“ (Rim 5,12).

„Aj vás, hoci ste boli mŕtvi pre svoje poklesky a hriechy, v ktorých ste kedysi žili podľa ducha tohto sveta, podľa kniežata vzdušnej mocnosti, ducha, ktorý teraz pôsobí v neposlušných synoch. Medzi nimi sme kedysi žili aj my všetci, keď sme podľa žiadosti svojho tela robili, čo chcelo telo a myseľ, a tak sme boli od prírody deťmi hnevu ako ostatní“ (Ef 2,1-3).

Kristus prišiel žiť medzi nás, hriešnych ľudí do hriechom pokazeného sveta a stal sa nám úplne podobným okrem hriechu. Celý jeho ľudský život možno charakterizovať ako prechod z tohto sveta do neba. Ak si uvedomíme, že poslušnosť, teda umŕtvovanie svojej vôle a rovnako i celý pozemský život sú na tomto svete sprevádzané často utrpením, celý Kristov pozemský život môžeme charakterizovať ako jedno zomieranie, ktoré napokon vyvrcholilo a v plnej miere sa ukázalo na kríži.

Naproti tomu celý ľudský život, ktorý Kristus nadobudol vzkriesením možno nazvať osláveným blaženým životom v pravom slova zmysle. A tak jeho smrť a zmŕtvychvstanie v najvyššej miere reprezentujú celý jeho ľudský život, ktorý možno nazvať jedným prechodom zo smrti do života.

Sväté písmo zdôrazňuje, že Kristovo vzkriesenie sa udialo v „prvý deň týždňa.“ Týmto prvým dňom sa myslí nedeľa, keďže podľa starozákonnej kňazskej symboliky siedmym dňom, ktorý mal byť v poradí posledným dňom po stvorení, bola sobota. Tento „prvý deň“ týždňa sa stal už pre prvokresťanskú Cirkev kľúčovým dňom. Dňom oslavy Kristovho vzkriesenia uprostred zhromaždenia veriacich (porov. 1Kor 16,2; Sk 12,7).

Profesor Boháč vysvetľuje, že u kresťanov obrátených zo židovstva sa v tom čase naďalej slávila sobota ako sviatočný deň a ako deň pracovného pokoja. Nedeľu preto nemožno chápať ako o jeden deň posunutú sobotu. Kým sobota bola pre židovských kresťanov posvätným posledným dňom týždňa, nedeľa, ako „prvý deň týždňa“ bola dňom oslavy vzkriesenia a slávenia eucharistie, ktorá toto vzkriesenie sprítomňuje. Dokonca táto slávnosť pôvodne ani nebola spojená s pracovným pokojom. I samotná liturgia sa slávila buď až večer, alebo už skoro ráno za svitania, aby sa vyhovel pracovnému charakteru tohto dňa. [\[3\]](#)

Kontext tajomstva Kristovho vzkriesenia by nebol úplný, keby sme nevysvetlili jeho zmysel a účinok pre praktický život človeka, ktorý, ako sme v úvode vysvetlili, stal sa otrokom hriechu a smrti. Celé toto Kristovo dielo sa totiž udialo kvôli našim hriechom, ktoré spôsobujú večnú smrť.

Ak človek žiada, aby mu Boh odpustil hriechy, žiada ho, aby ho uchránil od núdze a nešťastia, ktoré z hriechu plynú. Keď však z hriechu plynie odlúčenie od Boha, odpustenie nemôže byť nič menej, ako prinavrátanie človeka do spoločenstva s Bohom, aby sa mu Boh mohol v plnosti rozdať. Návrat do spoločenstva s Bohom, je život v podriadenosti Božej vôli, či inak

povedané, život v ktorom sú človek a Boh zajedno. Takýto život sa však prakticky rovná bezhriešnému stavu, a tak by sme mohli uzavrieť, že ak človek prosí Boha o odpustenie hriechov, žiada ho, aby dal človeku schopnosť odvrátiť sa od hriešneho spôsobu života a voviedol ho do stavu dokonalej poslušnosti nebeskému Otcovi.

Je zaujímavé uvedomiť si, že ak žiadame od Boha, aby nás takpovediac „vzal za ruku“ a naučil nás odvracať sa od našej vôle a poslušne ju podriaďovať jeho vôli, žiadame od neho, aby urobil s nami niečo, čo nepatrí k činnosti zodpovedajúcej jeho božskej prirodzenosti.[\[4\]](#) V Najsvätejšej Trojici nepripadá do úvahy akákoľvek poslušnosť. Jednotlivé Božské Osoby disponujú numericky jedinou vôľou, a tak spoločné jednanie prebieha nie na základe podriadenosti vôlí autorite, ale na základe jediného možného chcenia troch chcejúcich Osôb.[\[5\]](#) Boh sa teda rozhodol vyhovieť nášmu volaniu o pomoc práve tým spôsobom, že z činností, ako sú poslušnosť, odolávanie pokušeniu, odolávanie nepriaznivým okolnostiam, ba i smrti, urobí sebe vlastné činnosti. Tak môžeme pochopiť, že to, čo chceme, aby urobil s nami, najprv urobil sám so sebou. Stal sa človekom, aby mohol disponovať celou ľudskou prirodzenosťou a začal konať prostredníctvom svojej ľudskej duše, prostredníctvom svojho ľudského tela a prostredníctvom svojej ľudskej vôle. Preto mohol pisateľ listu Hebrejom vyhlásiť, že zachrániť nás nemohli žiadne obety a dary, ktoré by sme Bohu mohli ponúknuť, ale Boh sa rozhodol zachrániť nás tak, že jeho Syn sa stal skutočným človekom (porov. Hebr 10,5.9-10), a tak napriek tomu, že je skutočný Boh, predsa sa mohol naučiť poslušnosti. Vďaka tomu môže učiť a privádzať k poslušnosti nás (porov. Hebr 5,8-9). *„A pretože sám prešiel skúškou utrpenia, môže pomáhať tým, ktorí sú skúšaní“* (Hebr 2,18).

Ježiš Kristus prežil navzdory tým najnepriaznivejším okolnostiam dokonale poslušný a spravodlivý život preto, aby takýto spravodlivý život mohol žiť v nás. Apoštol Pavol to vysvetľuje, keď tvrdí: *„Už nežijem ja, ale vo mne žije*

Kristus“ (Gal 2,20). Keď Adam zhrešil, porušil ľudskú prirodzenosť a každý, kto po Adamovi takúto porušenú prirodzenosť dedí, disponuje zároveň neschopnosťou žiť spravodlivo a sväto a tak sa dostať do večného súladu s Bohom. Ježiš z Nazareta svojim dokonalým životom voviedol do sveta ľudskú prirodzenosť, ktorá má všetky schopnosti byť skutočne dokonale spravodlivou a svätou. Každý človek už od svojho počatia získava účasť na Adamovej padnutej prirodzenosti. No teraz Kristus človeku ponúka účasť na ľudskej prirodzenosti, ktorú svojim poslušným životom až na smrť, svojim vzkriesením a nanebovstúpením vytvoril on. Práve získaním účasti na tomto Kristovom živote sa človek reálne môže vyslobodiť zo všetkých svojich hriechov, ba môže byť vzkriesený k oslávenému životu, aby tak mohol vstúpiť do neba.

Keď je takto človek rozhodnutý a vierou disponovaný vzdať sa svojho života a získať účasť na Kristovom živote, ja na čase to takpovediac „technicky“ zrealizovať. Nástrojom, prostredníctvom, ktorého prebieha zanechanie svojho života a začlenenie do Kristovho života, je sviatosť krstu.[\[6\]](#) Keďže človek je bytosť duchovno-materiálna, je prirodzené, že Boh chce, aby dôležité udalosti nášho života prebiehali na duchovno-materiálnej úrovni (porov. KKC 1210). Preto aj toto začlenenie sa do Kristovho tajomného života za normálnych okolností neprebíha len vo vnútri človeka čisto jeho osobným rozhodnutím, ale táto udalosť má obraz aj v konkrétnom viditeľnom znaku, ktorý vďaka Božej moci a jeho rozhodnutiu i správnej dispozície človeka skutočne spôsobuje to, čo naznačuje.[\[7\]](#) V prípade nemožnosti prijať sviatosťný krst Boh neodmieta človeku sprostredkovať účasť na Kristovom živote, pretože chce spasíť každého človeka a sviatosti dáva ako pomoc človeku, a nie ako prekážku svojej spasiteľnej činnosti. Preto v mimoriadnych prípadoch môže dôjsť k naštepeniu na Krista na základe túžby človeka po krste.[\[8\]](#)

Znak sviatosťného krstu spočíva v ponorení človeka do krstnej vody a v jeho vynorení,[\[9\]](#) čo je sprevádzané slovami, ktoré

určujú, že človek je krstený v mene Otca i Syna i Svätého Ducha. [10] Ponorenie do vody znamená smrť starého doterajšieho života, v ktorom kvôli Adamovmu odvráteniu sa od Boha bol nedostatok spravodlivosti a svätosti, ako aj nedostatok schopnosti spravodlivý stav dosiahnuť. Tento hriešny život spútaný ľudskou slabosťou ostáva utopený v krstnej vode a následne sa človek z vody vynára ako živý, čo znamená, že dostáva do daru nový život. Ten život však už nie je jeho vlastný, že by sa odvíjal podľa jeho vlastných plánov a nárokov na to, ako má vyzerieť. Vlastné nároky aj plány zostali utopené v krstnej vode. Život, ktorý dostáva pokrstený do daru, je Kristov život, ktorý sa odvíja podľa Kristových plánov a Kristových nárokov na to, ako má vyzerieť. Človek tak všetky svoje životné ciele vymenil a podriadil jedinému cieľu, ktorým je dávanie sa k dispozícii Kristovi, aby ním Kristus mohol disponovať podľa ľubovôle. Toto odovzdanie sa Kristovi do rúk je totiž postavené na pevnej viere, že Kristova vôľa je priviesť svoj život z tohto sveta cez smrť až do nebeského večného raja a tiež na pevnej viere, že tento Ježiš z Nazareta je toho skutočne schopný.

V krste tak dochádza k zaštepeniu človeka do viniča, ktorým je samotný Kristus (porov. Jn 15,4). Apoštol Pavol hovorí o krste ako o zrastení s Kristom (porov. Rim 6,3-5), ako o smrti starého života a vzkriesení k novému životu (porov. Rim 6,11.13) a ako o vyzlečení si starého človeka, ktorý je charakteristický Adamovým spôsobom života a oblečení si človeka, ktorým je spravodlivý Ježiš Kristus (porov. Ef 4,20-24; Kol 3,9-11). Zjavne to vyjadruje v Liste Galaťanom, keď hovorí: „*Všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli*“ (Gal 3,27).

Toto je bohatstvo, ktoré Kristus vydobyl svojim spasiteľným dielom vrcholiacim vo vzkriesení, ktoré sa udialo v nedeľu. Hoci Boh stvoril dobrý svet za šesť dní, pričom siedmy deň požehnal svojim odpočinkom, človek toto Božie stvorenie svojim hriechom poškodil. Ako sme vyššie uviedli, Boh po hriechu

človeka nezostal pasívny voči svojmu stvoreniu, ale zasiahol do dejín sveta svojim záchranným dielom, ktorým napravil to, čo človek pokazil. Z tohto dôvodu sa už v prvotnej Cirkvi nedeľa začala vnímať nie len ako prvý deň týždňa, ale zároveň ako deň, ktorý nasleduje po sobote, po narušení stvorenia hriechom. Zásah Boha do sveta po sobote svojim záchranným dielom prirodzene naznačuje charakter nedele ako dňa obnovy a záchrany pokazeného stvorenia, ako pokračovanie, ktoré nasleduje po ľudskom hriechu, ako ôsmy deň nasledujúci po siedmom.

Sobota stala tak prekonanou omnoho dôležitejšou charakteristikou nedele. Profesor Boháč poukazuje na vývoj liturgického počítania dní v týždni, kedy rátanie od prvého po siedmy deň nahradila postupnosť od druhého do ôsmeho dňa. Chápanie nedele ako ôsmeho dňa sa stalo takým samozrejším, že cirkevní otcovia keď pri svojom alegorickom výklade Písma narazili na číslo osem, často v ňom videli symbol nedele, vzkriesenia a obnovy sveta Kristom. Šlo napríklad o obriezku na ôsmy deň, o osem ľudí, ktorý sa zachránili pred potopou v Noemovej arche, taktiež krst, ktorého význam a súvislosť s Kristovým vzkriesením sme popísali vyššie, bol symbolizovaný číslom osem a profesor Boháč poukazuje aj na zaujímavý fakt, že neskoršie baptistériá mali tvar osemuholníka.[\[11\]](#)

Toto rozobratie významu Kristovho spasiteľného diela a jeho významu pre praktický život človeka nás teraz znovu privádza k sláveniu eucharistie už nie len ako k nedeľnej oslave a k sprítomneniu Kristovho vzkriesenia, ale aj ako k Chlebu, ktorý dáva človeku nový život, a ktorého prioritné miesto je páve v tento ôsmy deň obnovy stvorenstva.

Aby veriaci človek získal plnosť ovocia, ktoré pramení z Eucharistie, nestačí len jeho účasť na obradoch, ale je nevyhnutné, aby Kristovo telo a krv prijímal. Kristus totiž prežíva dokonale spravodlivý život a víťazí nad smrťou preto, aby presne toto teraz robil s nami. Prijímaním Kristovho tela a krvi dochádza k sprítomneniu toho, čo sa udialo raz pri

krste a birmovaní. Človek znova a znova zakusuje, že získava účasť na Kristovom živote, ktorý má všetky schopnosti odolať akýmkoľvek pokušeniam, byť poslušný až na smrť a prejsť smrťou do života. Sviatosť Eucharistie čoraz mocnejšie utvrdzuje človeka vo vedomí, že je naplnený Kristovým životom. Byť účastný na živote Krista, ktorému ani smrť nemôže ublížiť, znamená, že kresťan si môže dovoliť slúžiť Bohu aj keby ho to stálo život. Veď je napojený na Krista, ktorý ho smrťou prevedie do večného života. Preto Kristus hovorí: „*Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život. Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň*“ (Jn 6,53-54).

Človek, ktorý porozumel a uveril Kristovmu spasiteľnému dielu a aplikoval ho na seba krstom a prijatím Ježišovho tela a krvi pri slávení eucharistie, môže skutočne zažívať ôsmy deň stvorenia, pre ktorý platia slová apoštola Pavla: „*Kto je teda v Kristovi, je novým stvorením. Staré sa pominulo a nastalo nové*“ (2Kor 5,17).

Zdroj: **Ôsmy deň stvorenia** / Paločko, Štefan [Autor, 100%]

In: *Fragmenty – veda a život* [textový dokument (print)] : jubilejná kniha pri sedemdesiatinách kňaza prof. ThDr. Vojtecha Boháča, PhD. / Petro, Marek [Zostavovateľ, editor] ; Mojzeš, Marcel [Zostavovateľ, editor] ; Dancák, Pavol [Recenzent] ; Hišem, Cyril [Recenzent]. – 1. vyd. – Prešov (Slovensko) : Prešovská univerzita v Prešove. Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2020. – ISBN 978-80-555-2549-5, s. 276-286 [tlačaná forma]

Počet všetkých autorov: 1

Zoznam bibliografických odkazov

SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA, Trnava: SSV, 1996.

BARTNIK, Cz. S.: *Dogmatyka katolícka*, Lublin 2000, s. 337.

BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade*. Prešov : PU

v Prešove, GTF, 2013.

BOHÁČ, V.: *Liturgika I.* Prešov : Spolok biskupa P. P. Gojdiča, 1997.

BULLA UNIONIS ARMENORUM, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III.* Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuiti, 2003.

DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV,* Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuiti, 2005.

DECRETUM DE SACRAMENTIS, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV,* Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuiti, 2005.

DENZINGER, H. – SCHÖNMETZER, A.: *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum.* Freiburg Br., 1965.

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI (1997), Trnava : 1998.

LEWIS, C.S.: *K jádru křesťanství.* Praha : Návrat, 1993.

Lewis, C.S.: *Problém bolesti,* Ostrava: Vydavatelství křesťanských sborů 1992.

MALÝ TREBNÍK, I. část. Prešov : Petra n.o., 2006.

Pospíšil, C.V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel.* Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2006.

---

^[1] Porov. Lewis, C.S.: *Problém bolesti,* Ostrava: Vydavatelství křesťanských sborů 1992, s. 52-53.

^[2] Porov. BARTNIK, Cz. S.: *Dogmatyka katolicka,* Lublin 2000, s. 337.

^[3] Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgický rok v byzantskom obrade.*

Prešov : PU v Prešove, GTF, 2013, s. 27.

[4] Porov. LEWIS, C.S.: *K jádru křesťanství*. Praha : Návrat, 1993, s. 46.

[5] Porov. Pospíšil, C.V.: *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 167.

[6] Porov. DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, 7. kapitola, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 296. DS 1529.

[7] Porov. DECRETUM DE SACRAMENTIS, kánony o sviatostiach 6-8. dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 358. DS 1606-1608.

[8] Porov. DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, 4. kapitola, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 292. DS 1524.

[9] Od počiatkov Cirkvi sa používal aj spôsob obmytia človeka krstnou vodou, k čomu zjavne viedli praktické dôvody, krst ponorením však výraznejšie naznačuje to, čo sa v krste skutočne deje (porov. KKC 1239).

[10] Porov. BULLA UNIONIS ARMENORUM 14b, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003, s. 508. DS 1314. Porov. MALÝ TREBNÍK, I. časť. Prešov : Petra n.o., 2006, s. 40.

[11] Porov. BOHÁČ, V.: *Liturgika I*. Prešov : Spolok biskupa P. P. Gojdiča, 1997, s. 30.